

Airi Partanen, Merja Mikkola

17.6.2021

Sisäministeriön kirjaamo
Sisäasiainministeriön poliisiosasto

Viite: Lausuntopyyntönnö VN/6255/2021 SM014:00/2015

THL:n lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esityksessä eduskunnalle laiksi poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi ehdotetaan säädettäväksi uusi laki poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta. Lailla kumottaisiin voimassa oleva samanniminen laki. Lisäksi kumottaisiin päihtyneiden käsittelystä annettu laki sekä muutettaisiin pakkokeinolakia ja henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annettua lakia.

Vaikka laki päihtyneiden käsittelystä esitetään kumottavaksi, päihtyneiden säilöönottoa ja selviämisasemalle toimittamista koskevien periaatteiden todetaan olevan edelleen perusteluja ja tarpeellisia ja sen mukaisesti esitetty uusi laki sisältää kumottaviksi esitetyn päihtyneiden säilöönottoa koskevan lain pääperiaatteet. Niiden mukaan poliisi pyrkii toimittamaan selviämisasemalle tai muuhun vastaavaan hoitopaikkaan sellaiset henkilöt, jotka on otettu kiinni heidän itsensä suojaamiseksi heidän päihtymyksensä vuoksi, jos henkilöstä ei voida huolehtia muuten.

THL näkee valmisteltavan lain selkiyttävän ja yhdenmukaistavan poliisin kiinniottamien päihtyneiden kohtelua ja hoitoa sekä vahvistavan tarkoituksenmukaisesti sosiaali- ja terveydenhuollon roolia päihtyneiden selviämishoidossa. On tärkeää, että valmistettava laki kiinnittää huomiota myös päihtyneiden kuljetuksen toteuttamista ja siinä käytettäviä kuljetusvälineitä koskeviin varotoimenpiteisiin.

Valmistelussa olevaan lakiin poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta on sisällytetty myös ajantasaistamisen edellyttämiä täsmennyksiä vapautensa menettäneen oikeudesta terveyden- ja sairaanhoitoon.

Pykäläkohtaisia kommentteja lakiin poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta

- Luku 3 Sijoittaminen säilytystilassa, perushuolto ja siirtäminen: 11 § Päihtymyksen vuoksi kiinni otetun sijoittaminen ja selviämishoito

THL kannattaa lainsäädäntökokonaisuudessa poliisin kiinniottamien päihtyneiden osalta heidän saamistaan selviämishoidon piiriin nykyistä enemmän. Perustelut selviämishoidon lisäämiselle löytyvät hyvin lakiesityksen taustoituksesta. Eduskunnan oikeusasiamies on todennut puutteet selviämishoidon järjestämisessä ja palvelun järjestämisvastuuta koskevassa sääntelyssä putkakuolemien selvityksen yhteydessä ja on esittänyt tilanteen korjaamista sote-uudistuksen yhteydessä. Myös kidutuksen vastainen komitea CPT on toistuvasti kritisoinut Suomea siitä, että päihtyneitä säilytetään edelleen usein poliisin säilytystiloissa, vaikkei poliiseilla ja vartijoilla ole päihtyneiden valvontaan ja kohteluun liittyvää riittävää koulutusta. Paikoin yksin tehtävän valvonnan tukena olevat tekniset valvontakeinot eivät riitä korvaamaan voimakkaasti päihtyneiden terveydentilan seurannan tarpeita poliisin säilytystiloissa tapahtuvien päihtyneiden kuolemien estämiseksi. Poliisin säilytystiloissa vuosittain tapahtuneiden putkakuolemien määrä on ollut 2000-luvulla 6-27 kuolemaa/vuosi.

Airi Partanen, Merja Mikkola

17.6.2021

Sosiaali- ja terveydenhuollon ylläpitämä selviämishoitoyksikkö on tarkoituksenmukaisempi paikka kuin poliisin säilytystilat varmistamaan päihtyneen turvallinen selviäminen. Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa on helpompi varmistaa myös jatkohoitoon ohjaus. Valvottu selviämishoito voi vähentää päihtyneenä kuoleminen riskiä paremman valvonta- sekä toimenpidevalmiuksien vuoksi. Sosiaali- ja terveydenhuollon selviämishoitoa on paikoin järjestetty, mutta sen saatavuus ei kuitenkaan ole alueellisesti kattavaa.

THL näkee, että selviämishoidon järjestämismäärä on tarkoituksenmukaista olla sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä alueellisesti vastaavalla taholla. Tähän liittyvänä yhtenä uutena säännöksenä on esitetty selviämishoidon järjestämismäärä määrittelyä hyvinvointialueille (11 §). Kuntatasolla selviämishoidon järjestäminen kaikkiin kuntiin kattavasti ei ole tarkoituksenmukaista, mutta sote-uudistuksessa esitetty alueellinen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämismäärä mahdollistaa selviämishoidon järjestämisen kaikilla hyvinvointialueilla.

- Luku 5 Terveydenhuolto

Lain 5 luvussa säädettäisiin vapautensa menettäneen oikeudesta terveyden- ja sairaanhoitoon osin nykyisestä poiketen. Säännöksiin tehtäisiin ajantasaistamisen edellyttämiä täsmennyksiä. Terveydenhuollon järjestämistä koskevaan sääntelyyn tehtäisiin sosiaali- ja terveystieteiden uudistuksen edellyttämät ja kustannusten rahoituksen selkeyttämistä koskevat muutokset. Terveydenhuollon edellyttämässä järjestelyissä poliisilaitos toimisi yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa.

Lain säännöksiä päivitetäisiin siten, että niissä mainitulta lääkäriltä tai muulta terveydenhuoltohenkilökuntaan kuuluvalta ei enää edellytettäisi, että hän työskentelee virkasuhteisesti.

THL toteaa, että terveyden- ja sairaanhoidon vastuiden kirjaaminen sosiaali- ja terveystieteiden järjestäjille kuvaa esityksen perusajatusta viranomaisten selkeästä vastuiden ja tehtävien jaosta. Jotta terveyden- ja sairaanhoidon palvelut toimisivat sujuvasti, luotettavasti ja kattavasti kaikissa poliisin säilöönottotiloissa, vaaditaan kiinteätä yhteistyötä poliisilaitoksen ja paikallisen terveystieteiden järjestävän tahon välillä. Yhteistyössä on tärkeä sopia palveluiden saatavuudesta, työtavoista ja riittävästä resursoinnista.

Meneillään oleva nk. tutkintavankiuudistus, jonka tavoitteena on siirtää tutkinnan kohteena olevat henkilöt poliisin tiloista mahdollisimman nopeasti Rikosseuraamuslaitoksen vankiloihin, tuo heidät Vankiterveydenhuollon yksikön palveluiden piiriin. Oleellista on varmistaa mahdollisimman saumattomat hoitoketjut kahden eri terveydenhuollon palveluita tarjoavan tahon välille.

- Luku 11 Vapautensa menettäneen kuljetus: 1 § Kuljetusvälineet

THL pitää tärkeänä, että lainsäädäntökokonaisuudessa on kiinnitetty myös huomiota päihtyneiden kuljetuksessa huomioitaviin varotoimenpiteisiin kuljetuksen toteutuksen ja kulkuvälineiden osalta.

Pääjohtaja

Markku Tervahauta

Johtaja

Tiina Laatikainen